

ต้นท่อนโดยประมาณในการดำเนินงานบริการรถยนต์โดยสารประจำทางธรรมดา
ขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ

นางสาว ลินตนา โทเรทัศน์กุล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

ภาควิชาการบัญชี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2526

ISBN 974-562-432-2

015185

I17114004

AN ESTIMATED OPERATING COST OF REGULAR BUS SERVICE
OF THE BANGKOK MASS TRANSIT AUTHORITY

MISS JINTANA THORATUDGOOL

ศูนย์วิทยุโทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy

Department of Accountancy

Graduate School

Chulalongkorn University

1983

ISBN 974-562-432-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ต้นทุนโดยประมาณในการดำเนินงานบริการรถยนต์โดยสารประจำทาง -
ธรรมดาขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ

โดย

นางสาว จินตนา ไกรทัศน์กุล

ภาควิชา

การบัญชี

อาจารย์ที่ปรึกษา

นางถาวร สันทรไทย

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

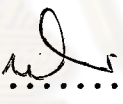
อาจารย์ นันทพร เลิศบุศย์

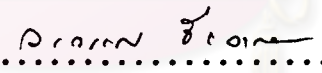

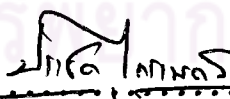
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อำนวยให้มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
ขอการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

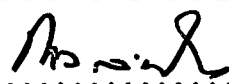

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองคณบดีตราจารย์ ดร. สutiprathit Bunnat)

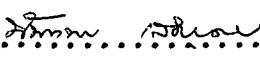
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

14/11/57 ประธานกรรมการ
(คณบดีตราจารย์ เพ็ญแข สนิทวงศ์ ณ อยุธยา)

..... กรรมการ
(รองคณบดีตราจารย์ วรารธ ชัยอาญา)

..... กรรมการ
(นายประยต ไกรเนตร)

..... กรรมการ
(นางถาวร สันทรไทย)

..... กรรมการ
(อาจารย์ นันทพร เลิศบุศย์)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ต้นทุนโดยประมาณในการดำเนินงานบริการรถยนต์โดยสารประจำทางธรรมดาขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ
ชื่อผู้ผลิต	นางสาว จินตนา โทรรถคุ้มกุล
อาจารย์ที่ปรึกษา	นาง ถาวร สันทรไทย
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์ นันทพร เลิศบุญชัย
ภาควิชา	การบัญชี
ปีการศึกษา	2525

บทคัดย่อ

ในบัลลูน องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพให้บริการรถยนต์โดยสารประจำทางธรรมดา 124 เส้นทาง เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการขนส่งให้แก่ผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียงอีก 5 จังหวัด

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งที่จะศึกษาต้นทุนโดยประมาณในการดำเนินงานบริการรถยนต์โดยสารธรรมดาขององค์การฯ โดยศึกษาถึงโครงสร้างของรายได้และต้นทุนดำเนินงานขององค์การฯ ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2519 ถึงเดือนกันยายน 2524 และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และต้นทุนดังกล่าว

จากผลการศึกษาปรากฏว่าองค์การฯ มีรายได้ 2 ประเภท คือ รายได้จาก การเดินรถ และรายได้อื่น ๆ สำหรับต้นทุนนั้นแบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ ต้นทุนในการเดินรถ ต้นทุนในการปฏิบัติการเดินรถ ต้นทุนในการบริหาร และต้นทุนอื่น ๆ ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าต้นทุนในการเดินรถเพียงประเภทเดียวมีค่าถึงร้อยละประมาณ 105 - 122 ของรายได้จากการเดินรถ ผลการคำนวณแสดงให้เห็นว่าต้นทุนโดยประมาณในการดำเนินงานบริการรถยนต์โดยสารประจำทางธรรมดาต่อกิโลเมตรในกรณีที่ไม่นับรวมต้นทุนของระยะทางวิ่งสูญเสียเปล่าเท่ากับ 11.3603 บาท และต้นทุนดังกล่าวในกรณีที่รวมต้นทุนของระยะทางวิ่งสูญเสียเปล่าเท่ากับ 11.9817

ปัญหาในการดำเนินงานที่องค์การฯ ประสบอยู่ในขณะนี้ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับรายได้ต่ำ ต้นทุนสูง การบริการไม่ดีเท่าที่ควร บุคลากรไม่มีประสิทธิภาพ และการบริหารที่ขาดการประสานงานกัน สำหรับข้อเสนอแนะที่องค์การฯ ควรจะนำไปดำเนินการคือ

1. จัดพื้นที่บนรถสำหรับผู้โดยสารยืนให้มากขึ้นเพื่อที่รถโดยสารแต่ละคันจะบรรทุกผู้โดยสารต่อเที่ยวได้เพิ่มขึ้น
2. พัฒนาหน่วยงานซ่อมแซมและบำรุงรักษาขององค์การฯ ให้สามารถดำเนินงานซ่อมแซมและบำรุงรักษา รถโดยสารได้เองอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ลดระยะทางวิ่งลู่เปล่าเพื่อลดค่าน้ำมันเชื้อเพลิง
4. อบรมพนักงานทุกระดับให้มีความรู้ ความรับผิดชอบในงาน
5. กำหนดระเบียบให้พนักงานถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

ผู้เขียนมีความเชื่อมั่นว่าถ้าหากองค์การฯ ใ้ค้ำหน้าข้อเสนอแนะข้างต้นไปใช้ในการปรับปรุงการให้บริการขององค์การฯ แล้ว จะทำให้ผลการดำเนินงานขององค์การฯ ดีขึ้นอย่างแน่นอน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

concerning low revenue, high costs, inadequate and poor quality of services offered, inefficient personnels and lack of co-ordination in the administration. Suggestions to alleviate the above-mentioned problems are offered as follow:-

1. Larger area for standing commuters should be provided on buses so that each bus can have a better load per trip.
2. The Authority's own maintenance units should be developed to provide an efficient bus maintenance system.
3. Dead mileages should be reduced to decrease fuel cost.
4. All levels of personnels should be given training to instill in them their sense fo duty and responsibility.
5. Rules and regulations of the Authority should be strictly observed with explicit punishment clauses.

The author believes that should the Authority make improvements on its services as suggested above, an improvement on the results of its operation could be ensured.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

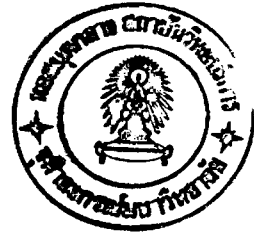
กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ เพ็ญแข สนิทวงศ์ ณ อยุธยา รองศาสตราจารย์-
วรวรรณ ชัยอาญา อาจารย์ประยต์ โกรเนตร คุณถาวร สนิทไทย และอาจารย์ นันทพร เลิศบุศย์
ที่ได้กรุณาได้รับเป็นประธานกรรมการ และกรรมการ ในการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ศาสตราจารย์ เพ็ญแข สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ยังได้เป็นผู้ที่สนับสนุนให้เกิดการศึกษาเรื่องนี้ขึ้น และคอย
ให้คำแนะนำอย่างดีตลอดมา

ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนได้รับความเมตตาจากคุณถาวร สนิทไทย รอง-
ผู้อำนวยการ (ฝ่ายผู้อำนวยการ) องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ และอาจารย์ นันทพร เลิศบุศย์
อาจารย์ภาควิชาการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ท่านทั้งสองได้กรุณาใช้เวลาอันมีค่ายิ่งในการ
รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ซึ่งขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณ และขอบคุณเจ้าหน้าที่องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ
และกรรมการขนส่งทางบกทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือแก่ผู้เขียนจนกระทั่งวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๙
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๑๑
กิตติกรรมประกาศ	๒
สารบัญตาราง	๓
สารบัญแผนภูมิ	๓
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	3
วัตถุประสงค์และขอบเขตของการศึกษา	5
วิธีการวิจัยและค้นคว้า	5
ความสำคัญหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้	6
บทที่ 2 การดำเนินงานบริการรถยนต์โดยสารประจำทางธรรมดา	7
การจัดหน่วยงาน	7
ลักษณะการดำเนินงาน	16
การให้บริการ	18
เส้นทางรถเดินรถ	20
อัตราค่าโดยสาร	21
พนักงาน	22
บทที่ 3 ต้นทุนดำเนินงานบริการรถยนต์โดยสารประจำทาง	27
การคำนวณประเภทต้นทุนดำเนินงานบริการรถยนต์โดยสารประจำทาง	27
การวิเคราะห์ต้นทุน	30
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับต้นทุน	33
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนแต่ละประเภทกับต้นทุนรวม	39
การคำนวณต้นทุนจริงในการดำเนินงานบริการรถยนต์โดยสารประจำทางต่อวันต่อคัน	42

บทที่ 4	ต้นทุนโดยประมาณในการดำเนินงานบริการรถยนต์โดยสารประจำทาง	
	ธรรมดา	44
	ข้อสมมติฐาน	44
	ต้นทุนโดยประมาณต่อกิโลเมตร	46
	วิธีการคำนวณต้นทุนโดยประมาณต่อกิโลเมตร (รวมระยะทางวิ่ง- สูญเสียเปล่า)	49
	วิธีการคำนวณต้นทุนโดยประมาณต่อกิโลเมตร (ไม่รวมระยะทางวิ่ง- สูญเสียเปล่า)	74
	การเปรียบเทียบต้นทุนในการดำเนินงานโดยประมาณต่อกิโลเมตร ..	89
บทที่ 5	สรุปปัญหาและข้อเสนอนี้	93
	บรรณานุกรม	101
ภาคผนวก ก	หลักการและวิธีปฏิบัติโดยสังเขปเกี่ยวกับสัญญาเช่าและสัญญาจ้างซ่อม- แซมและบำรุงรักษารถยนต์โดยสาร	104
ภาคผนวก ข	รายละเอียดเส้นทางการเดินรถโดยสารประจำทางธรรมดา	109
ภาคผนวก ค	สิทธิ ผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานบางประเภท	128
	ตารางที่ 1 สิทธิผลประโยชน์ตอบแทนผู้จัดการสาย ผู้ช่วยผู้จัดการสาย	128
	ตารางที่ 2 สิทธิผลประโยชน์ตอบแทนนายตรวจ นายท่า	130
	ตารางที่ 3 สิทธิผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานขับรถและพนักงานเก็บ ค่าโดยสาร (พนักงานประจำทดลองงาน)	131
	ตารางที่ 4 สิทธิผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานขับรถและพนักงานเก็บ ค่าโดยสาร (พนักงานประจำรายเดือน)	133
	ตารางที่ 5 สิทธิผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานขับรถและพนักงานเก็บ ค่าโดยสาร (พนักงานประจำรายวัน)	134
	ตารางที่ 6 สิทธิผลประโยชน์ของพนักงานบางตำแหน่งที่ได้รับนอก เหนือจากพนักงานอื่น	136
	ตารางที่ 7 สิทธิประโยชน์ในวันลา (พนักงานประจำสิทธิได้รับค่าจ้าง ในวันลา)	137

ภาคผนวก ง	สรุปรายงานการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงของเขตปฏิบัติการเดินรถ ประจำ-	
	เดือนเมษายน - กันยายน 2524	138
ประวัติผู้เขียน		143

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	อัตราค่าจ้างของพนักงานองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ ณ วันที่ 30 กันยายน 2524	26
2	การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับต้นทุน ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2520 ถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2524	31
3	การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนแต่ละประเภทกับต้นทุนรวม ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2520 ถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2524	32
4	ต้นทุนจริงในการดำเนินงานบริการรถยนต์โดยสารประจำทางต่อวันต่อคัน ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2520 ถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2524	43
5	สรุปรายงานประจำวันของเขตปฏิบัติการเดินรถ ตั้งแต่วันที่ 1 - 31 สิงหาคม 2524	50
6	รายละเอียดราคาซื้อรถยนต์โดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ	52
7	การคำนวณดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อซื้อรถยนต์โดยสารขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ	54
8	ค่าเช่าซ่อมรถยนต์โดยสารธรรมดาขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (รุ่นที่ 1) ตามบันทึกข้อตกลงขอปรับเพิ่มอัตราค่าจ้างซ่อมแซมและบำรุงรักษารถโดยสาร พ.ศ. 2524	55
9	ค่าเช่าและค่าเช่าซ่อมรถยนต์โดยสารธรรมดาขนาดความยาว 12 เมตรขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ ตามบันทึกข้อตกลงขอปรับเพิ่มอัตราค่าจ้างซ่อมแซมและบำรุงรักษารถโดยสาร	57
10	ต้นทุนโดยประมาณต่อกิโลเมตร (รวมระยะทางวิ่งสูญเสียเปล่า) ของค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับรถยนต์โดยสาร	58
11	ต้นทุนโดยประมาณต่อกิโลเมตร (รวมระยะทางวิ่งสูญเสียเปล่า) ของเงินเดือนและสิทธิผลประโยชน์ตอบแทนที่จ่ายให้แก่พนักงานขับรถ	60

ตารางที่

หน้า

12	ต้นทุนโดยประมาณต่อกิโลเมตร (รวมระยะทางวิ่งสูญเสียเปล่า) ของเงินเดือน และสิทธิผลประโยชน์ตอบแทนที่จ่ายให้แก่พนักงานเก็บค่าโดยสาร	61
13	ต้นทุนโดยประมาณต่อกิโลเมตร (รวมระยะทางวิ่งสูญเสียเปล่า) ของเงินเดือน และสิทธิผลประโยชน์ตอบแทนที่จ่ายให้แก่พนักงานทำ	63
14	ต้นทุนโดยประมาณต่อกิโลเมตร (รวมระยะทางวิ่งสูญเสียเปล่า) ของค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบการและค่าภาษีทะเบียนรถประจำปี	66
15	การคำนวณอัตราดอกเบี้ยเงินเบิกเกินบัญชีธนาคารเฉลี่ยต่อปี	67
16	ต้นทุนโดยประมาณต่อกิโลเมตร (รวมระยะทางวิ่งสูญเสียเปล่า) ของค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับรถยนต์โดยสารและการคำนวณดอกเบี้ยของค่าใช้จ่ายรายการนี้ ..	68
17	ต้นทุนในการเดินรถ (รวมดอกเบี้ย) โดยประมาณต่อกิโลเมตร (รวมระยะทางวิ่งสูญเสียเปล่า)	69
18	ต้นทุนในการบริหารโดยประมาณต่อกิโลเมตร (รวมระยะทางวิ่งสูญเสียเปล่า) .	72
19	ต้นทุนโดยประมาณในการค่าจ้างงานบริการรถยนต์โดยสารประจำทางธรรมดาต่อกิโลเมตร (รวมระยะทางวิ่งสูญเสียเปล่า)	73
20	ต้นทุนโดยประมาณต่อกิโลเมตร (ไม่รวมระยะทางวิ่งสูญเสียเปล่า) ของค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับรถยนต์โดยสาร	78
21	ต้นทุนโดยประมาณต่อกิโลเมตร (ไม่รวมระยะทางวิ่งสูญเสียเปล่า) ของเงินเดือนและสิทธิผลประโยชน์ตอบแทนที่จ่ายให้แก่พนักงานขับรถ	79
22	ต้นทุนโดยประมาณต่อกิโลเมตร (ไม่รวมระยะทางวิ่งสูญเสียเปล่า) ของเงินเดือนและสิทธิผลประโยชน์ตอบแทนที่จ่ายให้แก่พนักงานเก็บค่าโดยสาร ...	80
23	ต้นทุนโดยประมาณต่อกิโลเมตร (ไม่รวมระยะทางวิ่งสูญเสียเปล่า) ของเงินเดือนและสิทธิผลประโยชน์ตอบแทนที่จ่ายให้แก่พนักงานทำ	82
24	ต้นทุนโดยประมาณต่อกิโลเมตร (ไม่รวมระยะทางวิ่งสูญเสียเปล่า) ของค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบการและค่าภาษีทะเบียนรถประจำปี	84
25	ต้นทุนโดยประมาณต่อกิโลเมตร (ไม่รวมระยะทางวิ่งสูญเสียเปล่า) ของค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับรถยนต์โดยสารและการคำนวณดอกเบี้ยของค่าใช้จ่ายรายการนี้	86

ตารางที่

หน้า

26	ต้นทุนในการเดินทาง (รวมดอกเบี้ย) โดยประมาณต่อกิโลเมตร (ไม่รวมระยะทางวิ่งสูญเสียเปล่า)	87
27	ต้นทุนในการบริหารโดยประมาณต่อกิโลเมตร (ไม่รวมระยะทางวิ่งสูญเสียเปล่า)	90
28	ต้นทุนโดยประมาณในการดำเนินงานบริการรถยนต์โดยสารประจำทางธรรมดาต่อกิโลเมตร (ไม่รวมระยะทางวิ่งสูญเสียเปล่า)	91
29	การเปรียบเทียบต้นทุนโดยประมาณในการดำเนินงานบริการรถยนต์โดยสารประจำทางธรรมดาต่อกิโลเมตร กรณีที่รวมระยะทางวิ่งสูญเสียเปล่า และกรณีไม่รวมระยะทางวิ่งสูญเสียเปล่า	92

คุนยวิทยทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิททยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	สำขงำนการบ้งค้บบ้ญช้ อำงค้การชนล้่งมวลชนกรุงเทพฯ	8
2	สำขงำนการบ้งค้บบ้ญช้ อำงงานปฏิบัติการ	10
3	สำขงำนการบ้งค้บบ้ญช้ เขตการเดินรถ (รถโดยสำรธรรมตา)	12
4	สำขงำนการบ้งค้บบ้ญช้ อำงค้การชนล้่งมวลชนกรุงเทพฯ	14

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย